

Parempi myöhään kuin ei milloinkaan

– aina on oikea hetki diagnoosille

Lapin ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija Sanna Ounaslehto haastatteli äitiä, jolla on kaksi poikaa keskittymistiimin asiakkaina. Perhe ei halunnut antaa haastattelua omalla nimellä, joten lapsista käytetään tekstistä keksittyjä nimiä. Vanhempi poika, olkoon tässä nimeltään Jaakko, on tällä hetkellä 18-vuotias. Hänellä epäiltiin olevan **ADD** erityisopettajan testien perusteella jo alakoulussa, mutta silloin todettiin **lukihäiriö** eikä ADD:ta tutkittu sen tarkemmin. Englanti oli Jaakolle vaikeaa alakoulusta alkaen ja yläkoulussa vaikeudet vain lisääntyivät, kun tunnilla opettaja puhui lähes vain englantia. Hän koki, ettei ymmärrä juuri mitään, vaan kuulee vain vierasta kieltä. Jaakko sai myöhemmin kieliin helpotusta ja kutakuinkin selviytyi tiivistetystä sisällöstä. Äiti muistelee, että peruskoulun päättötodistuksessa sekä englannin että ruotsin numero oli 8.

Kielten oppimisen vaikeuksien lisäksi äiti kertoo ADD:n piirteistä Jaakolla olevan **asioiden aloittamisen vaikeutta**. ”Mikä tahansa uusi asia vaatii työstämistä normaalia enemmän ja välillä ’jumittaa’ niin, ettei tahdo edetä”, äiti kuvaa. Kuitenkin, jos Jaakko on itse aidosti kiinnostunut uudesta asiasta, motivaatio on heti aivan toinen. Silloin intoa löytyy erityisen paljon. Äiti kertoo myös että ”ADD:lle tyypillisesti **pään sisällä oleva sekamelska** ei näy ulos päin muille ja koskaan ei ole poikaa moitittu huonosta käytöksestä”. ADD-diagnoosin Jaakko sai kesällä 2018.

Haastateltavan nuorempi poika, olkoon hän puolestaan Kauko, on 10-vuotias ja hänellä on **ADHD**. Myös hän sai diagnoosin kesällä 2018. Äiti kertoo, että Kauko on aina ollut **vilkas** ja hänelle on sattunut ja tapahtunut kaikenlaista. Kaukon mielestä vahingossa, mikä on ilmeisesti totta. Kuitenkaan koulusta ei ole annettu huonoa palautetta käytöksestä. Kaukolla on ollut metelin vuoksi **vaikeuksia keskittyä** tehtävien tekoon tunneilla, joten hän teki niitä kotona yhdessä äidin kanssa. Kauko pyysi päästä tutkimuksiin, joten perhe itse hakeutui keskittymistiimiin. Myöskään Jaakon kohdalla kukaan ei ole ohjannut häntä hakeutumaan keskittymistiimiin vaan perhe on hakeutunut sinne itse.

Arjen apukeinoista äiti nimeää **pehmeän pallon** ja **purkan**. Eli Kaukolla on repussa ”räpläysleluna” pallo ja hänellä on lupa purra purkkaa tunnilla. Hänen mielestään se auttaa keskittymisessä. Lisäksi perhe harrastaa paljon liikuntaa. He kokevatkin saaneensa siitä apua poikien oireisiin. ”**Liikunta** on aivan oivallinen tapa purkaa höyryjä ja tuulettaa päätä”, sanoo äiti. Molemmat pojat ovat harrastaneet taekwondo. Jaakko käy kuntosalilla ja lenkkeilee. Kaukon liikkuminen on paljon spontaania temmeltämistä, pelaamista ja leikkimistä. Hän tykkää muun muassa joukkuepeleistä.

Lapsia, joilla aloittaminen ja kaikki uusi on vaikeaa, auttaa usein ennakointi. Varsinkin pienemmillä lapsilla **arjen strukturointi** on tärkeää. Sen voi tehdä esimerkiksi kuvallisella kalenterilla.

Molemmilla pojilla on käytössä keskittymistä parantava lääke. Ensin kokeiltiin toista lääkettä, mutta niistä tuli ikäviä haittavaikutuksia. Nykyisestä lääkkeestä löytyi Kaukolle sopiva annos melko nopeasti, mutta Jaakolla sopivan annoksen löytäminen on vienyt viikkoja. Jaakko kokee, että lääke on jonkin verran auttanut, koska sekamelska päässä on vähentynyt, mutta keskittymiseen apu ei ole vieläkään riittävä.

Pojat ovat olleet keskittymistiimin asiakkaina puolisen vuotta ja perhe on ollut erittäin tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. **"Meitä on kuunneltu herkällä korvalla ja on tuntunut siltä, että oikeasti välitetään.** Siellä on töissä huippuammattilaisia, joiden luo on ollut helppo mennä! Siitä ISO kiitos!"

Sanna Ounaslehto

Lapin AMK terveydenhoitajaopiskelija

12.11.2018